

РЕШЕНИЕ НА СЪДА

12 септември 2000 година*

„Задължително членство в една професионална пенсионна схема -
Съответствие с правилата на конкуренция - Класифициране на един
професионален пенсионен фонд като предприятие”

По съединени дела C-180/98 - C-184/98

с предмет преюдициално запитване, отправено до Съда съгласно член 177 от Договора за ЕО (понастоящем член 234 ЕО) от страна на Kantongerecht te Nijmegen (Нидерландия), в производствата, висящи пред този съд между

Pavel Pavlov и други

и

Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten,

относно тълкуването на членове 85, 86 и 90 от Договора за ЕО (понастоящем членове 81 ЕО, 82 ЕО и 86 ЕО),

СЪДЪТ,

в състав: г-н G. C. Rodríguez Iglesias, председател, г-н J. C. Moitinho de Almeida (докладчик), г-н D. A. O. Edward, г-н L. Sevón и г-н R. Schintgen, председатели на състав, г-н P. J. G. Картеyn, г-н C. Gulmann, г-н J.-P. Puissochet и г-н M. Wathelet, съдии,

генерален адвокат: г-н F. G. Jacobs,

секретар: г-жа D. Louterman-Hubeau, главен администратор,

като има предвид писмените становища, представени:

- за Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten, от адв. E.H. Pijnacker Hordijk, avocat от адвокатската колегия на Брюксел, и адв. C. J. J. C. van Nispen, avocat от адвокатската колегия на Хага,

- нидерландското правителство, от г-н M. A. Fierstra, ръководител на службата по Европейско право в Министерство на външните работи, в качеството на представител,

* Език на производство то: нидерландски.

- за гръцкото правителство, от г-н V. Kyriazopoulos, правен администратор в Държавния правен съвет, и г-жа G. Alexaki, avocat в специалната правна служба на Общността на Министерство на външните работи, в качеството на представители,

- за френското правителство, от г-жа K. Rispa-Bellanger, заместник-директор на дирекцията по правните въпроси на Министерство на външните работи, и г-н C. Chavance, съветник по външните работи в същата дирекция, в качеството на представители,

- за Комисията на Европейските общности, от г-н W. Wils и г-н H. van Vliet, членове на правната служба, в качеството на представители,

предвид доклада от съдебното заседание,

след като изслуша устните становища на Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten, на нидерландското правителство, на гръцкото правителство, и на Комисията в съдебното заседание от 11 януари 2000 г.,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 23 март 2000 г.,

постанови настоящото

Решение

1. С пет определения от 8 май 1998 г., постъпили в Съда на 15 май същата година, Kantongerecht te Nijmegen (Окръжен съд на Nijmegen) е поставил по силата на член 177 от Договора за ЕО (понастоящем член 234 ЕО) три преюдициални въпроса относно тълкуването на членове 85, 86 и 89 от Договора за ЕО (понастоящем членове 81 ЕО, 82 ЕО и 86 ЕО).

2. Тези въпроси са поставени в рамките на пет спора между лекари специалисти, г-н Pavlov, г-н Van der Schaaf, г-н Kooyman, г-н Weber и г-н Slappendel (наричани по-нататък „М. Pavlov и други“) и Stichting Pensioenfonds Medische Specialisten (Пенсионен фонд за лекари специалисти, наричан по-нататък „Фондът“) относно отказа на М. Pavlov и други да плащат вноски на Фонда поради това, по-специално, че задължителното членство във Фонда, по силата на което се искат вноските от тях, противоречи на членове 85, 86 и 90 от Договора.

Националното законодателство

3. Нидерландската пенсионна система се основава на три елемента.

4. Първият се състои от законова основна пенсия, предоставена от държавата в съответствие с Algemene Ouderdomswet (Общ закон за пенсиите за старост) и Algemene Nabestaandenwet (Общия закон за обезщетенията за преживели лица). Тази задължителна законова схема дава право на всеки член на населението да получава определена, макар и ограничена, пенсия, независимо от заплатата, която всъщност е получавана преди пенсионирането. Пенсията се изчислява въз основа на законовата минимална заплата.

5. Втората част обхваща допълнителните пенсии, предвидени във връзка с дейност на наето или самостоятелно заето лице, която в повечето случаи надвишава основната пенсия. Допълнителните пенсии обичайно се управляват в съответствие с колективни схеми, обхващащи конкретен сектор на икономиката, професия или служителите на определено предприятие, от пенсионни фондове, в които членството е било направено задължително, поспециално от Wet van 29 juni 1972 betreffende verplichte deelneming in een beroepspensioenregeling (Нидерландски закон от 29 юни 1972 г. за задължителното членство в професионална пенсионна схема, наричан по-нататък „VргW”). Такъв е случаят в делата по главното производство.

6. Третият елемент обхваща полици за индивидуално пенсионно осигуряване или за животозастраховане, уредени на доброволна основа.

7. Член 1, параграф 1, буква б) от VргW определя член на професия едно лице, което извършва професионални дейности, съответстващи на конкретната въпросна професия.

8. В съответствие с член 2, параграф 1 от VргW, министърът на социалните въпроси може, при искане от една или повече професионални организации, които той приема като достатъчно представителни за засегнатата професия, да направи членството в професионална пенсионна схема, създадена от членове на въпросната професия, задължително за всички членове на тази професия или за някои групи членове. Искането, отправено до министъра от страна на професионална организация трябва да се публикува предварително и заинтересованите трети страни имат правото да представят коментари. Преди да вземе решение, министърът може да се консултира със Sociaal-Economische Raad (Икономическия и социален съвет) и Verzekeringskamer (Осигурителния съвет).

9. Съгласно член 2, параграф 2 от VргW, професионална пенсионна схема може да бъде под някое от трите форми:

а) професионален пенсионен фонд може да се създаде като единствената среда за изпълнението на схемата;

б) от членовете на засегнатата професия може да се изисква да удовлетворят изискванията на професионалната пенсионна схема като индивидуално

закупуват осигурителни полици по техен избор от професионален пенсионен фонд, както се посочва в буква а), когато това е възможно съгласно правилата на схемата или от лицензиран осигурител;

в) пенсионната схема може да се състои от съчетание от букви а) и б).

10. Съгласно член 2, параграф 3 от VpгW, професионална организация може да кандидатства за членство в професионалната пенсионна схема, която тя е създала, за да бъде превърната в задължителна, единствено ако тя създаде отделен правен орган, който действа

а) или като пенсионен фонд, изпълняващ пенсионната схема,

б) или като надзорен орган, който гарантира това, че членовете на засегнатата професия удовлетворяват изискването да се осигуряват индивидуално съгласно член 2, параграф 2, буква б) от VpгW,

в) или отчасти като пенсионен фонд и отчасти като надзорен орган.

11. Съгласно член 2, параграф 4 от VpгW, задължителното членство обхваща задължението, за всички засегнати лица, да спазват всички приложими разпоредби в уставите и наредбите на компетентния правен орган.

12. Член 2, параграф 6 от VpгW предоставя правомощие на компетентния министър да прекрати задължителното членство. Съгласно член 2, параграф 7 задължителното членство автоматично се прекратява, ако финансовата основа на Фонда се промени, или ако уставите и наредбите на правния орган бъдат изменени, освен ако министърът постанови, че той не възразява срещу промените. Преди да приеме решение, министърът може да се консултира с Икономическия и социален съвет или с Осигурителния съвет.

13. Съгласно член 5, параграф 1 от VpгW, определен брой изисквания трябва да бъдат изпълнени преди министърът да може да одобри заявлението да се направи членството задължително. Например, членовете на засегнатата професия трябва да са били информирани относно намерението на професионалната организация да иска решение, с което да се направи членството в схемата задължително, здравината на финансовата основа на схемата трябва да бъде удостоверена от мотивиран актюерски меморандум, и уставите и наредбите на пенсионния фонд трябва да удовлетворяват изискванията, посочени в VpгW, и да предоставят адекватна защита на интересите на членовете и другите заинтересовани лица.

14. Член 8, параграф 1 от VpгW указва няколко въпроса, които трябва да бъдат уредени в уставите и наредбите на правния орган, такива като определението на професията, спрямо която се прилага пенсионната схема, управлението на юридическото лице, правата и задълженията на членовете, и третирането на

лицата, които възразяват поради морални съображения спрямо всякаква форма на осигуряване.

15. Член 8, параграф 2 от VrgW посочва известен брой допълнителни въпроси, които трябва да бъдат разгледани в уставите и наредбите на правния орган, когато той действа като пенсионен фонд, изпълняващ пенсионна схема, такива като структура на приходите и инвестиране на средствата.

16. Член 8, параграф 3 оправомощава компетентния министър да приеме насоки що се отнася до точките, упоменати в член 8, параграфи 1 и 2. Министърът е приел такива насоки относно третирането на лицата, които възразяват поради морални съображения спрямо всякаква форма на осигуряване. Такива лица могат да бъдат освободени от членството в професионална пенсионна схема, ако те могат да покажат, че те не прибягват до никакъв вид осигуряване.

17. Членове 9 и 10 от VrgW предписват начина, по който професионалните пенсионни фондове трябва да ръководят събраните средства. Съгласно член 9, пенсионните фондове, по принцип, трябва да прехвърлят или презастраховат рисковете, свързани с техните пенсионни задължения като сключват споразумения с осигурителни дружества. Като изключение обаче съгласно член 10 от VrgW, пенсионните фондове могат да ръководят и да инвестират събраните средства на техен собствен риск, при условие че те предоставят на надзорните органи план за управление и актюерски меморандум, посочващи начина, по който те предлагат да управляват финансовия и актюерския риск. Планът също така трябва да бъде одобрен от Осигурителния съвет.

18. Съгласно член 12 от VrgW, пенсионен фонд, който сам управлява своите активи, трябва да покаже в своите отчети, че той има достатъчно активи да покрие пенсионните задължения, които е договорил. В съответствие с член 9, параграфи 2 и 3 и член 10, параграф 2 от VrgW, професионалните пенсионни фондове трябва на редовни интервали да представят доклади пред Осигурителния съвет, представящи пълна картина на тяхното финансово положение и свидетелстващи за тяхното съответствие с правните изисквания. Тези доклади осигуряват основата, върху която Осигурителният съвет осъществява своите надзорни задължения по отношение на пенсионните фондове.

19. Съгласно член 26 от VrgW, министъра на социалните и икономическите въпроси може в отделни случаи да предостави дерогации от определени разпоредби на VrgW. Той може, например, да предостави освобождаване от задължително членство, независимо дали за определен период или безсрочно, и независимо от това дали при наличието на определени условия или безусловно.

20. В своите отговори на писмените въпроси, които са му отправени от страна на Съда, нидерландското правителство заявява, че министърът може да

предостави освобождаване от задължително членство, само когато в конкретните обстоятелства по делото, систематичното прилагане на VrgW несъразмерно би застрашило индивидуалните интереси, и когато засегнатият фонд не е предвидил подходящи алтернативни разрешения. Правомощието на министъра да предостави освобождаване не е предназначено да предложи средство за защита срещу засегнатите решения на Фонда, с които се отказва освобождаване от задължителното членство.

21. Съгласно член 27 от VrgW, неспазването на изискването за членство в една задължителна схема води до наказания.

22. Член 31 от VrgW предвижда, че професионалните пенсионни фондове могат да издават задължителни нареждания за целите на възстановяването на неизплатени вноски.

23. Съгласно изложението на мотивите на проекта за закон, станал VrgW, „колективната схема“, посочена от него, е предназначена да направи възможно „адаптирането на доходът при пенсиониране към покачването на общото равнище на доходите“, както и „приносът на по-младите членове на професията, посредством система на стандартизирани вноски или нейни разновидности, за по-големите разходи във връзка с предоставянето на обезщетения на по-старите членове на професията“ и да „предвижда предоставяне на пенсионни права по отношение на годините, които предшестват влизането в сила на схемата“. Тези цели биха могли единствено да бъдат постигнати посредством общ режим „доколкото по принцип всички членове на съответната професия ще бъдат засегнати“.

24. В парламентарните разисквания относно VrgW, нидерландското правителство заявява, че:

„целта на управление на секторен пенсионен фонд е да се създаде най-добрата възможна пенсионна схема от социална гледна точка, еднаква за всички членове, независимо дали млади или стари. Според становището на правителството, положението не може евентуално да бъде по-различно по отношение на професионалните пенсионни фондове. Както в случая на един секторен пенсионен фонд, един професионален пенсионен фонд няма да бъде създаден като търговско предприятие, а като предприятие със социална цел, което ще работи по възможно най-добрия начин за своите членове в техните взаимни социални отношения. Търговските съображения следователно едва ли могат да съставляват отправна точка.

Като се има предвид, че това е така, размерът на вноските, направени от членовете на професията, не трябва да се определя чрез позоваване на това дали „те биха могли евентуално да намерят нещо по-добро и по-евтино на пазара“, а по-скоро чрез позоваване на степента на солидарност в рамките на засегнатата професия.

...

Целта на един проект за рамков закон като този е правилното обслужване на интересите на членовете на засегнатата професия, взети като цяло. Това означава, че от всичките членове на въпросната професия трябва по принцип да се изисква да станат членове на пенсионния фонд. Ако в определени конкретни случаи това задължение не съответства на индивидуалните интереси на един или повече членове на професията, тогава това състояние на нещата трябва по принцип да се приеме, тъй като всеки набор от норми, които се прилагат спрямо група от лица, обхваща едно ограничение на свободата на лицата.”

Устава и нормите на фонда относно пенсиите

25. През 1973 г., професионалният сектор на лекарите специалисти, представляван от Landelijke Specialisten Vereniging der Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst (Националното сдружение на специалистите на кралското нидерландско общество за насърчаване на медицината, наричано по-нататък „LSV”) създава професионална пенсионна схема, регулирана от уставите и нормите относно пенсиите.

26. В съответствие с тези устава, Фондът е създаден под формата на фондация. Тази фондация е юридическо лице по смисъла на член 2, параграф 3, буква в) от VprW, която действа отчасти като осигурител на своето собствено право и отчасти като надзорен орган, гарантиращ на членовете на професията получаването на тяхно собствено индивидуално осигуряване.

27. С министерско постановление от 18 юни 1973 г. (Nederlandse Staatscourant 1973, стр. 121), издадено съобразно член 2, параграф 1 от VprW, членството в схемата е направено задължително по искане на LSV. На 31 януари 1997 г., Order van Medische Specialisten (Сдружение на лекарите специалисти, наричано по-нататък „OMS”) наследява LSV в качеството на представителен орган на професия. Около 8 000 от 15 000 самостоятелно заети или наети лекари специалисти в Нидерландия са членове на OMS.

28. Член 1, параграф 1 от нормите на Фонда относно пенсиите изисква от всеки лекар специалист, който е регистриран в списъка на лекарите специалисти и е допуснат в съответствие с вътрешните правила на Koninklijke Nederlandsche Maatschappij tot bevordering der Geneeskunst, който пребивава в Нидерландия, практикува в тази държава-членка като лекар специалист и е на възраст под 65 години, да бъде да членува в схемата.

29. В съответствие с член 1, параграф 2 от нормите относно пенсиите, някои категории лекари специалисти могат да кандидатстват за освобождаване от членството. Такъв е случаят на лекарят специалист, който:

- очаква, през която и да е дадена календарна година, да практикува своята професия единствено като нает служител, и който в качеството си на лекар специалисти, е обхванат от:

а) пенсионна схема, регулирана от друг закон, различен от *Pensioen- en spaarfondsenwet* (Закон за спестовните каси и пенсионните фондове), *Wet houdende vaststelling van een regeling betreffende verplichte deelneming in een bedrijfspensioenfonds* (Закон за установяване на правила относно задължителното членство в секторните пенсионни фондове, наричан по-нататък „BPW”) или *VrgW*, или съгласно административна мярка с общо действие;

б) пенсионна схема, членството в която е задължително съгласно *BPW*;

в) пенсионна схема, различна от тази, която се разглежда в настоящото дело, членството в която е задължително съгласно *VrgW*, или

г) пенсионна схема, която е приета от работодателя преди 6 май 1972 г., и която най-малкото е равностойна на посочената по-горе професионална пенсионна схема, или

- получава поради упражняването на своята професионална дейност в качеството на самостоятелно заето лице доходи, които не надвишават определен праг.

30. В техните отговори на писмените въпроси, които са им поставени от Съда, нидерландското правителство и Фондът заявяват, че Фондът е обвързан от условията, предвидени в член 1, параграф 2 от нормите относно пенсиите. Като се има предвид, че това е така, освобождаването от членство, по принцип, може единствено да се предостави по съображенията, посочени в тази разпоредба.

31. Що се отнася до отношението между правомощията на компетентния министър в съответствие с член 26 от *VrgW* и правомощията на Фонда в съответствие с член 1, параграф 2 от нормите относно пенсиите да се освободят лекарите специалисти от задължителното членство, нидерландското правителство заявява, в отговор на писмения въпрос, който му е поставен от Съда, че правомощията на министъра от освобождаване са помощни спрямо правомощията и задълженията на Фонда в тази връзка. Министърът може да се намесва, само когато Фондът няма правомощие да предостави освобождаване.

32. В съответствие с член 44 от нормите относно пенсиите, ръководството на Фонда може при специални обстоятелства да предоставя дерогации от нормите относно пенсиите в полза на някои членове, при условие че

дерогацията не накърнява правата на другите членове. Според отговора на Фонда на писмения въпрос, който му поставя Съдът, член 44 от нормите относно пенсиите съставляват изключителна клауза, която трябва да се приложи при положения, които са особено несправедливи, такива както когато един член би натрупал пенсионни права само след много кратък срок.

33. В отговор на писмения въпрос, който му е поставен от Съда, нидерландското правителство заявява, че независимо че Фондът е създаден под формата на фондация по частното право, всякакви решения, които той взема по отношение на задължителното членство и освобождаването от него, може да се оспори чрез административноправен иск. Тези решения следователно могат да бъдат предмет на жалба, отправено до компетентния министър, след това на иск, предявен пред административните съдилища.

Пенсионната схема на лекарите специалисти

34. Пенсионната схема на лекарите специалисти предвижда:

- а) пенсия за старост, която се изплаща, когато членът навърши възраст от 65 години;
- б) пенсия за преживял съпруг или съпруга в размер по принцип на 70 % от пенсията за старост, натрупана по време на брака на двойката, и платима на преживелия съпруг на починал член;
- в) пенсия за сирак от 14 % (или когато и двамата родители са починали от 28 %) от размера на пенсията за старост, платима на детето или децата на починал член до навършване на 18 годишна възраст, с възможност за продължено плащане след тази възраст до навършване на 27 годишна възраст;
- г) индексирание, свързващо стойността на пенсията с общото повишаване на равнището на доходите;
- д) ретроактивни пенсионни права по отношение на периоди, предшестващи създаването на Фонда;
- е) в случай на невъзможност на един член да продължи да практикува своята професия поради инвалидност, продължаващото плащане на вноски от Фонда, за да се запази натрупването на пенсионни права;
- ж) допълнителни обезщетения за преживели съпруги, съпрузи и сираци на починалите членове, които умират като членове преди навършването на 65 годишна възраст, такива обезщетения нарастват в обратна пропорция спрямо възрастта на починалия член.

35. Пенсионната схема се състои от две части. Първата, „основната пенсия”, включва пенсията за старост, пенсия за преживяла съпруга или съпруг и пенсия за сираци съгласно тяхната номинална стойност, с други думи без адаптиране на обезщетенията, за да се отрази общото увеличение на равнището на доходите. Що се отнася до основната пенсия, професията на лекарите специалисти избира формата, предвидена в член 2, параграф 2, буква б) от VpгW. По този начин, от членовете на професията се изисква да учредят тяхната основна пенсия като закупуват индивидуални осигурителни полици от Фонда или от оправомощено осигурително дружество. Членовете могат да преразглеждат своя избор на всеки пет години, а Фондът гарантира това членовете да спазват своите осигурителни задължения.

36. От осигурителните дружества, които предоставят основното пенсионно осигуряване се изисква да сключат споразумение с Фонда. До голяма степен, Фондът действа като посредник между лекаря специалист и осигурителя. Например, Фондът събира вноските във връзка с основната пенсия и ги предава на осигурителя. Фондът и осигурителното дружество определят премиите за основната пенсия на актюерска основа. Тези премии варират съобразно с възрастта, пола и дохода на всеки член, административните разноси на Фонда или осигурителя, и изпълнението на инвестициите, направени от Фонда или осигурителното дружество.

37. Втората част на пенсионната схема обхваща механизма за индексирание, ретроактивните пенсионни права, продължаващото натрупване на пенсионни права без да се плащат вноски в случай на инвалидност на някой член, и допълнителните обезщетения за преживели лица. Посредством коефициент на адаптиране, който се определя на годишна основа, системата за индексирание опосредства възможността пенсиите и пенсионните права да бъдат коригирани в съответствие с повишаването на доходите. Що се отнася до тази втора част, професията на лекарите специалисти избира формата, описана в член 2, параграф 2, буква а) от VpгW. Тези аспекти по този начин се управляват от Фонда и не могат да бъдат поверени на осигурително дружество.

38. Компонентите, които изграждат втората част на пенсионната схема, с изключение на допълнителните обезщетения за преживели лица, се финансират от вноски, изчислени на актюерска основа. Понастоящем обаче никакви вноски не се разпределят по сметките на членовете по отношение на ретроактивните пенсионни права, като резервите на Фонда са достатъчни за финансирането на тези права. Допълнителните обезщетения за преживели лица се финансират посредством определена средна годишна вноска.

39. Схемата не цели да идентифицира конкретни рискове чрез използването на въпросници или медицински прегледи.

40. Фондът е орган с нестопанска цел и всякакви излишъци се разпределят между пенсионерите и членовете под формата на увеличения на техните пенсионни права.

41. На 31 декември 1997 г. е имало 5 951 членове, 1 063 бивши членове и 4 220 пенсионери, които получават плащания на пенсии. Измежду пенсионерите, 1 238 са били вдовци или вдовици, 185 са сираци, а 2 797 получават пенсии за старост. В края на 1997 г., инвестираният капитал е в размер от 6 600 милиона NLG.

Споровете по главното производство и преюдициалните въпроси

42. Ищците по главното производство М. Pavlov и други са пет лекари специалисти, които практикуват в една болница в Nijmegen. Те не оспорват, че са били задължени да членуват във Фонда до края на 1995 г.

43. М. Pavlov и други обаче заемат становището, че считано от 1 януари 1996 г., е трябвало те да бъдат освободени от задължителното членство във Фонда по силата на член 1, параграф 2 от правилата на Фонда. След тази дата те практикуват като наети служители и твърдят, че като такива от тях се изисква да бъдат членове на *Bedrijfspensioenfonds voor de Gezondheid, Geestelijke en Maatschappelijke Belangen* (Пенсионния фонд на сектор здравеопазване и сектор психологическо и социално благосъстояние). Въз основа на този мотив М. Pavlov и други преустановяват плащането на вноски на Фонда.

44. Фондът оспорва, че М. Pavlov и други практикуват своята професия в съответствие с трудов договор и издава нареждания срещу тях за възстановяването на закъснели плащания на премии.

45. М. Pavlov и други оспорват тези нареждания пред *Kantongerecht te Nijmegen*. С временни съдебни решения от 13 февруари 1998 г., този съд поддържа, че като се има предвид естеството на тяхното договорно взаимоотношение с болницата, М. Pavlov и други не могат да се позовават на освобождаването, предвидено в член 1, параграф 2 от правилата на Фонда.

46. В хода на производството М. Pavlov и други твърдят, че задължителното членство във Фонда противоречи на различни разпоредби на Договора за ЕО.

47. Препращащият съд отбелязва, че с решения от 22 октомври 1993 г., *Hoge Raad der Nederlanden* (Върховния съд) (Нидерландия) вече е поставил на Съда въпрос относно съвместимостта с правото на Общността на задължителното членство в една професионална пенсионна схема, но че Съдът не е отговорил на този въпрос в Решение от 14 декември 1995 г., по съединени дела *Van Schijndel и Van Veen*, C-430/93 и C-431/93, *Recueil* стр. I-4705).

48. При тези обстоятелства *Kantongerecht te Nijmegen* е решил да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1. Предвид на целите на *VrgW*, както се описва по-горе ..., трябва ли един професионален пенсионен фонд, членството в който е било направено съобразно с и в съответствие с *VrgW*, задължително за всички, или за една или повече конкретни групи на членовете на една професия, като това задължително членство има правните последици ... породени от този закон, да се разглежда като предприятие по смисъла на членове 85, 86 и 90 от Договора за създаване на Европейската икономическа общност?

2. Ако това е така, съставлява ли фактът от превръщането на членството в професионалната пенсионна схема за лекари специалисти ... в задължително мярка, приета от държава-членка, която обезсилва полезното действие на правилата на конкуренцията, приложими спрямо предприятията, или такъв ли е случаят единствено в съответствие с определени условия, и ако това е така, в съответствие с кои?

3. Ако на последният въпрос трябва да се отговори отрицателно, могат ли други обстоятелства да направят задължителното членство несъвместимо с член 90 от Договора, и ако това е така, кои?”

49. С Определение от 17 юни 1998 г., председателят на Съда е решил да съедини дела C-180/98 - C-184/98 за целите на писмената фаза на производството, устната фаза на производството и решението.

По допустимостта

50. Гръцкото правителство поставя под съмнение допустимостта на поставените въпроси поради отсъствието в определенията за препращане на достатъчно точно определение на фактическата и правна рамка на споровете по главното производство. Това правителство твърди, че поради липса на описание от страна на препращащия съд на правните и икономически аспекти на допълнителната пенсионна схема, която се разглежда в главното производство, той не може да изрази своята позиция по поставените въпроси, особено с оглед на сложността на правните и фактическите въпроси в областта на конкурентното право.

51. Според установената съдебна практика, нуждата да се предостави тълкуване на правото на Общността, което ще бъде от полза за националния съд, прави необходимо това националния съд да определи фактическата и правна рамка на въпросите, които той поставя или, най-малкото, да се обяснят фактическите обстоятелства, на които се основават тези въпроси. Тези изисквания са от особено значение в някои области, такива като конкуренцията, където фактическите и правните въпроси често са сложни (вж. по-специално Решение от 26 януари 1993 г., по съединени дела *Telemarshicabruzzo* и други, C-320/90 - C-322/90, *Recueil* стр. I-393, точки 6 и 7;

Решение от 14 юли 1998 г., по дело Safety High-Tech, C-284/95, Recueil стр. I-4301, точки 69 и 70 и по дело Bettati, C-341/95, Recueil стр. I-4355, точки 67 и 68; и Решение от 21 септември 1999 г., по дело Albany, C-67/96, Recueil стр. I-5751, точка 39, и по съединени дела Brentjens', C-115/97 - C-117/97, Recueil стр. I-6025, точка 38).

52. Информацията, предоставена в решенията за препращане трябва не само да бъде такава, че да опосредства Съда при предоставянето на полезен отговор, но също така трябва да предостави на правителствата на държавите-членки и на другите заинтересовани страни възможността да представят становища в съответствие с член 20 от ЕО Статута на Съда на ЕО. Съдът е този, който трябва да гарантира защитата на тази възможност, като има предвид, че по силата на посочената по-горе разпоредба, единствено решенията за препращане се нотифицират на заинтересованите страни (вж. по-специално Определения от 30 април 1998 г. по съединени дела Testa и Modesti, C-128/97 и C-137/97, Recueil стр. I-2181, точка 6 и от 11 май 1999 г. по дело Anssens, C-325/98, Recueil стр. I-2969, точка 8, и посочените по-горе решения по дело Albany, точка 40 и по дело Brentjens', точка 39).

53. В това отношение, става ясно от становищата, представени в съответствие с член 20 от ЕО Статута на Съда на ЕО от правителствата на държавите-членки и другите заинтересовани страни, и от становищата, представени от самото гръцко правителство, в случай че Съдът подкрепи допустимостта на въпроса, поставен от страна на препращащия съд, че информацията, която се съдържа в определенията за препращане наистина ги подпомагат при приемането на позиция относно поставените на Съда въпроси.

54. Освен това, независимо че гръцкото правителство може в настоящото дело да е счело, че информацията, предоставена от препращащия съд не е била достатъчна, за да го опосредства при приемането на позиция относно някои аспекти от поставените на Съда въпроси, тази информация е разширена от преписката по делото, изпратена от националния съд, от писмените становища и от отговорите, предоставени на поставените от Съда въпроси. Цялата тази информация, обобщена в Доклада от съдебното заседание, е предоставена на правителствата на държавите-членки и другите заинтересовани страни за целите на съдебното заседание, в хода на което те могат, при необходимост, да допълват своите становища (вж. Решения, посочени по-горе, по дело Albany, точка 43, и по дело Brentjens', точка 42).

55. По този начин, информацията, предоставена от препращащия съд, допълнена доколкото е необходимо от другата информация, упомената в предходната точка, информира в достатъчна степен Съда относно фактическата и правна рамка, която се разглежда в главното производство, за да го опосредства при тълкуването на правилата на конкуренцията на Общността във връзка с положението, предмет на тези спорове.

56. Следва, че поставените въпроси са допустими.

По втория въпрос

57. С втория си въпрос, който е уместно да се разгледа първо, препращащият съд пита по същество дали член 5 от Договора за ЕО (понастоящем член 10 ЕО) и член 85 от този договор забраняват на публичните органи на една държава-членка да направят членството в професионален пенсионен фонд задължително по искане на даден представителен орган на една професия.

58. За да се отговори на втория въпрос, необходимо е преди всичко да се разгледа това дали едно решение, взето от представителния орган на една свободна професия, да се създаде за членовете на тази професия пенсионен фонд, който отговаря за управлението на допълнителна пенсионна схема и да се поиска от публичните органи да направят членството в този фонд задължително за всички членове на професията, противоречи на член 85 от Договора.

59. Трябва да се отбележи от самото начало, че член 85, параграф 1 от Договора забранява всички споразумения между предприятия, решения на сдружения на предприятия и съгласувани практики, които биха могли да засегнат търговията между държавите-членки, и които имат за своя цел или резултат предотвратяването, ограничаването или нарушаването на конкуренцията в рамките на общия пазар. Значението на тази норма подтиква съставителите на Договора изрично да предвидят в член 85, параграф 2 от Договора, че споразумения или решения, които са забранени в съответствие с тази разпоредба, са нищожни.

60. След това трябва да се отбележи, че в Решение по дело *Brentjens'*, посочено по-горе, и Решение от 21 септември 1999 г., по дело *Drijvende Bokken* (С-219/97, Recueil стр. I-6121), Съдът е решил, че решението, взето от представителните организации на работодателите и работниците на определен сектор в рамките на колективно споразумение, да създаде в този сектор единен пенсионен фонд, който отговаря за управлението на допълнителна пенсионна схема и да поиска от публичните органи да направи членството в този фонд задължително за всички работници в този сектор, не попада в рамките на обхвата на член 85 от Договора.

61. Фондът, нидерландското правителство и Комисията, последната, при условията на евентуалност, твърдят, че не съществува съществена разлика между националната правна уредба относно секторните пенсии, които се разглеждат в посочените по-горе решения по дела *Albany*, *Brentjens'* и *Drijvende Bokken* и тази относно професионалните пенсионни схеми, които се разглеждат в делата по главното производство. Мотивите, които карат Съдът в тези посочените по-горе решения да поддържа, че едно решението на представителните организации на работодателите и работниците, за

създаването на секторен пенсионен фонд и за искане от публичните органи да се направи членството в този фонд задължително не попада в обхвата на член 85 от Договора, също така оправдават едно подобно решение, произтичащо, както в настоящите дела, от членовете на една свободна професия, и поставя подобно решение извън обхвата на член 85 от Договора, дори ако членовете на професията не действат в рамките на колективно споразумение.

62. Според Фонда, нидерландското правителство и Комисията, няколко елемента, упоменати в мотивите на решенията, цитирани в предходната точка, също така са приложими спрямо съответните дела по главното производство.

63. Преди всичко, въвеждането на задължителна допълнителна пенсионна схема за всичките членове на свободна професия, е в съответствие с член 3, букви ж) и и) от Договора за ЕО (понастоящем, след изменение член 3, параграф 1, букви ж) и й) ЕО), според който дейностите на Общността обхваща не само „система, гарантираща, че конкуренцията във вътрешния пазар няма да бъде нарушена”, но също „политика в социалната сфера”, и с член 2 от Договора за ЕО (понастоящем, след изменение член 2 ЕО), съгласно който Общността има за задача по-специално да „да насърчава в рамките на Общността хармонично и балансирано развитие на стопанските дейности, високо равнище на заетост и социална закрила”.

64. Второ, допълнителната професионална пенсионна схема, която се разглежда в главното производство, е въведена по искане на представителния орган на членовете на засегнатата професия след колективното договаряне.

65. Трето, едно решение, взето от представителния орган на членовете на една професия, да се въведе такава допълнителна пенсионна схема и да се поиска тя да бъде направена задължителна, е такова, което преследва същата социална цел като споразумението, което се разглежда в посочените по-горе решения по дело *Albany*, по дело *Brentjens'* и по дело *Drijvende Bokken*, именно да се гарантира на всички членове на една професия определено равнище на пенсия.

66. Значението на социалната функция, предоставяна на допълнителните пенсии наскоро бе признато от законодателя на Общността чрез приемането на Директива 98/49/ЕО на Съвета от 29 юни 1998 г. за запазване на правото на допълнителна пенсия на заети лица и самостоятелно заети лица, движещи се в границите на Общността (ОВ L 209, стр. 46). Тази директива не прави разграничение между пенсиите на заетите лица и тези на самостоятелно заетите лица.

67. Трябва да се има предвид, че в точки 64, 61 и 51 съответно от решенията посочени по-горе по дело *Albany*, по дело *Brentjens'* и по дело *Drijvende Bokken*, Съдът поддържа, че споразумения, сключени в контекста на

колективното договаряне между работодателите и служителите и насочени към подобряването на условията на труд, не трябва по причина на тяхното естество и цел, да се разглеждат като попадащи в обхвата на член 85, параграф 1 от Договора.

68. Подобно изключване от обхвата на член 85, параграф 1 от Договора не може да се приложи спрямо споразумение, което независимо че е предназначено, подобно на споразумението, което се разглежда в главното производство, да гарантира определено равнище на пенсия за всичките членове на една професия и по този начин да се подобри един аспект от техните условия на работа, именно тяхното възнаграждение, не се обхваща в контекста на колективното договаряне между работодателите и служителите.

69. Във връзка с това, трябва да се изтъкне, че Договорът не предвижда такива разпоредби, подобни на членове 118 и 118б от Договора за ЕО (членове 117 - 120 от Договора за ЕО са заменени от членове 136 ЕО - 143 ЕО) или членове 1 и 4 от Споразумението относно социалната политика (ОВ 1992 г., С 191, стр. 91), насърчаващи членовете на свободните професии да сключват колективни споразумения с оглед на подобряването на техните условия на труд и на работа и предвиждащи, че по искане на членовете на професиите такива споразумения ще бъдат направени задължителни от публичните органи, за всичките членове на въпросната професия.

70. Като се има предвид, че това е така, член 85, параграф 1 от Договора трябва да се тълкува в смисъл, че едно решение, взето от членовете на една свободна професия, да се създаде пенсионен фонд, който отговаря за управлението на допълнителна пенсионна схема и да поиска от публичните органи да направят членството в този фонд задължително за всички членове на тази професия, не попада по причина на своето естество или цел извън обхвата на тази разпоредба.

71. Следователно, необходимо е да се установи дали условията за прилагането на член 85, параграф 1 от Договора са изпълнени и, преди всичко, дали въпросният представителен орган по главното производство, именно LSV, е сдружение на предприятия.

72. В тази връзка, трябва да се изтъкне, че на датата, на която LSV иска от публичните органи да се направи членството във Фонда задължително, тази организация се състои единствено от самостоятелно заети лекари специалисти.

73. По този начин необходимо е да се разгледа дали тези лекари специалисти са предприятия по смисъла на членове 85, 86 и 90 от Договора.

74. Съгласно постоянна съдебна практика в контекста на конкурентното право понятието за предприятие обхваща всяко образуване, упражняващо

икономическа дейност, независимо от правния статут на образуването или начина, по който то се финансира (вж. по-специално Решение от 23 април 1991 г., по дело Höfner и Elser, C-41/90, Recueil стр. I-1979, точка 21; Решение от 17 февруари 1993 г., по съединени дела Poucet и Pistre, C-159/91 и C-160/91, Recueil стр. I-637, точка 17; Решение от 16 ноември 1995 г., по дело Fédération Française des Sociétés d'Assurance и други, C-244/94, Recueil I-4013, точка 14 и посочените по-горе решения по дело Albany, точка 77, по дело Brentjens', точка 77, и по дело Drijvende Bokken, точка 67).

75. В това отношение, също така от съдебна практика става ясно, че всяка дейност, която се изразява в предлагането на стоки и услуги на определен пазар е икономическа дейност (Решение от 16 юни 1987 г., по дело Комисия/Италия, 118/85, Recueil стр. 2599, точка 7 и Решение от 18 юни 1998 г., подело Комисия/Италия, C-35/96, Recueil стр. I-3851, точка 36).

76. В делата по главното производство, лекарите специалисти, които са членове на LSV предоставят в качеството си на самостоятелно заети икономически оператори, услуги на един пазар, именно пазара на специализирани медицински услуги. Те получават възнаграждение от своите пациенти за услугите, които предоставят и поемат финансовите рискове, свързани с извършването на тяхната дейност.

77. Самостоятелно заетите лекари специалисти, които са членове на LSV следователно извършват икономическа дейност и са по този начин предприятия по смисъла на членове 85, 96 и 90 от Договора. Сложността и техническото естество на предоставяните от тях услуги и фактът, че практикуването на тяхната професия е регламентирано не може да промени това заключение (вж. в този смисъл Решение от 18 юни 1998 г., по дело Комисия/Италия, посочено по-горе, точки 37 и 38).

78. Независимо от това Комисията твърди, че когато те правят вноски за тяхната собствена допълнителна пенсионна схема, лекарите специалисти не действат като предприятия по смисъла на конкурентното право на Общността. Всеки лекар специалист, който учреди допълнителна пенсия за себе си, твърди Комисията, действа като краен потребител и решението, което той взема в този контекст попада извън обхвата на правилата на конкуренцията. Такова едно решение, казва тя, може да се сравни с едно решение да се направи инвестиция на финансовите пазари или да се закупи ваканционно жилище.

79. Трябва да се отбележи в отговор на това твърдение, че фактът, че един самостоятелно зает лекар специалист плаща вноски за допълнителна професионална пенсионна схема, е тясно свързан с практикуването на неговата професия. Членството на лекаря специалист в такава схема произтича от практикуването на неговата професия. Допълнителната професионална пенсионна схема, която се разглежда в главното производство,

и която обхваща всичките членове на професията, позволява на своите членове да отделят част от своя професионален доход, за да гарантират на себе си и при определени условия, на преживелия съпруг или дете, определено равнище на доходи, след като преустановят практиката си.

80. Връзката между плащането на вноски от всеки самостоятелно зает лекар специалист на една и съща допълнителна професионална пенсионна схема и професионалната практика също така е особено близка, поради това, че схемата се характеризира от висока степен на солидарност между всички практикуващи лекари. Това се доказва, по-специално от факта, че вноските не са свързани с риска, фактът, че всички членове на професията трябва да бъдат приети в схемата без предварителен медицински преглед, фактът, че, в случай на инвалидност Фондът поема плащането на вноски, за да запази натрупването на пенсионните права, фактът, че ретроактивните пенсионни права се предоставят на членовете, които вече са практикували при влизането в сила на схемата и факта, че плащанията на пенсия са свързани с индекс, така че да се запази тяхната стойност.

81. При тези обстоятелства, лекарите специалисти не могат да се разглеждат като действащи като крайни потребители, когато правят вноски на тяхната собствена допълнителна пенсионна схема.

82. Трябва следователно да се направи заключението, че когато те вземат решение, посредством LSV, да правят колективни вноски в единен професионален пенсионен фонд, лекарите специалисти действат като предприятия по смисъла на членове 85, 86 и 90 от Договора.

83. При тези обстоятелства, трябва да се разгледа следователно дали LSV трябва да се разглежда като сдружение на предприятия за целите на посочените по-горе разпоредби.

84. Фондът твърди, че би било дискриминиращо да се третира LSV като сдружение на предприятия, а не на други професионални организации, такива като Нидерландското адвокатско сдружение, които са регламентирани от публичноправен устав, и които като такива имат нормативни правомощия.

85. Достатъчно е да се каже в тази връзка, че фактът, че една професионална организация се урежда от публичноправен устав не изключва прилагането на член 85 от Договора. Според неговото съдържание тази разпоредба се прилага спрямо споразумения между предприятия и решения на сдружения на предприятия. Така, правната рамка, в която се взема едно решение на сдружение и правното определение, предоставено на тази рамка от националния правен ред, са без значение доколкото се засягат приложимостта на правилата на конкуренцията на Общността, и по-специално, член 85 от Договора (Решение от 30 януари 1985 г., по дело Clair, 123/83, Recueil стр.

391, точка 17, и Решение от 18 юни 1998 г., по дело Комисия/Италия, посочено по-горе, точка 40).

86. Също така, противно на поддържаното от страна на Фонда, LSV не може да се извади извън обхвата на член 85 от Договора поради факта, че неговата основна задача е защитата на интересите на лекарите специалисти, и по-специално техните доходи, които се формират отчасти от допълнителните пенсии, в преговори с нидерландските органи относно цената на медицинските услуги.

87. Несъмнено едно решение, взето от орган, който има нормативни правомощия в рамките на определен сектор, може да попадне извън обхвата на член 85 от Договора, когато този орган се състои от мнозинството от представителите на публичните органи, и когато при вземане на решение, той трябва да спазва различни критерии от обществен интерес (Решение от 5 октомври 1995 г., по дело Centro Servizi Spediporto срещу, C-96/94, Recueil стр. I-2883, точки 23 - 25, и Решение от 18 юни 1998 г., по дело Комисия/Италия, посочено по-горе, точки 41 - 44).

88. Обаче, случаят не е такъв в делата по главното производство, тъй като по времето, когато LSV решава да създаде Фонда и да иска от публичните органи решение, с което се прави членството задължително, то се състои изключително от самостоятелно заети лекари специалисти, чиито икономически интереси защитава то.

89. Като се има предвид, че това е така, LSV трябва да се разглежда като сдружение на предприятия по смисъла на членове 85, 86 и 90 от Договора.

90. Следователно е необходимо да се разгледа на второ място дали решението на членовете на свободна професия да се създаде пенсионен фонд, който отговаря за управлението на допълнителна пенсионна схема и да се иска от публичните органи решение, с което членството във Фонда се прави задължително за всички членове на тази професия, има за свой предмет или за свое действие възпрепятстването, ограничаването или нарушаването на конкуренцията в рамките на общия пазар.

91. Съгласно постоянна съдебна практика при определянето на критериите за прилагането на член 85, параграф 1 от Договора спрямо конкретно дело, трябва да се вземат предвид икономическия контекст, в който оперират предприятията, продуктите или услугите, обхванати от решенията на тези предприятия, структурата на засегнатия пазар и реалните условия, при които той функционира (Решение от 12 декември 1995 г., по дело Oude Luttikhuis и други, C-399/93, Recueil стр. I-4515, точка 10).

92. В това отношение, трябва да се напомни, че упоменатото решение означава, че всичките членове на една професия уреждат своите

допълнителни пенсии с един орган и при еднакви условия, с изключение на тяхната основна пенсия, които те могат свободно да получат от всяко оправомощено осигурително дружество.

93. Трябва да се заключи следователно, че такова решение, което хармонизира отчасти разходите и допълнителните пенсионни права на лекарите специалисти, ограничава конкуренцията, доколкото засяга ценови фактор на специализираните медицински услуги. Това решение има всъщност за последица, че тези лекари не се конкурират помежду си за получаването на по-евтина осигуровка за тази част от своята пенсия.

94. Обаче, както отбелязва генералният адвокат в точки 138 - 143 от неговото заключение, ограничителните последици на такова решение спрямо пазара на специализирани медицински услуги, са ограничени.

95. Въпросното решение произвежда ограничителни последици единствено по отношение на ценови фактор на услугите, предлагани от самостоятелно заетите лекари специалисти, именно допълнителната пенсионна схема, който е незначителен при сравнение с други фактори, такива като медицински такси или цената на медицинското оборудване. Цената на допълнителната пенсионна схема има само ограничено и непряко въздействие върху окончателната цена на услугите, предлагани от самостоятелно заетите лекари специалисти.

96. Освен това, трябва да се отбележи, че изпълнението на допълнителна пенсионна схема, управлявана от единен фонд, позволява на самостоятелно заетите лекари специалисти да споделят осигурените рискове, като реализира икономии от мащаба при управлението на вноските и плащанията на пенсии и при инвестирането на активите.

97. От предходното следва, че решение на членовете на дадена професия за създаването на пенсионен фонд, натоварен с управлението на допълнителна пенсионна схема, не ограничава съществено конкуренцията в рамките на общия пазар.

98. Що се отнася до искането, отправено до публичните органи от страна на организация, която представлява членовете на дадена професия, да се направи задължително членството в професионалния пенсионен фонд, който тя е създадала, то се прави в съответствие със схема, идентична на тези, които съществуват в съответствие с националното право на известен брой страни относно упражняването на регулаторната власт в социалната сфера. Такива режими са предназначени да утвърдят създаването на допълнителните пенсии от втория вид и обхващат известен брой защити, чието спазване трябва да гарантира компетентният министър, така че искане от членовете на дадена професия да се направи членството задължително, не може да съставлява нарушение на член 85, параграф 1 от Договора.

99. При тези условия, трябва да се заключи, че решението на членовете на една професия да се създаде пенсионен фонд, натоварен с управлението на една допълнителна пенсионна схема и да се поиска от публичните органи да направят членството в този фонд задължително за всички членове на професията, не противоречи на член 85, параграф 1 от Договора.

100. По този начин, поради същите мотиви, едно решение на въпросната държава-членка да се направи членството в такъв фонд задължително за всички членове на професията също така не противоречи на членове 5 и 85 от Договора.

101. Следователно на втория въпрос трябва да се отговори, че членове 5 и 85 от Договора за ЕО не изключват решението на публичните органи да направят членството в един професионален пенсионен фонд задължително по искане на един представителен орган на професия.

По първия въпрос

102. С първия си въпрос, който е уместно да се разгледа на второ място, препращащият съд пита по същество дали един пенсионен фонд, който отговаря за управлението на допълнителна пенсионна схема, създадена от представителен орган на една професия и членството, в който е било направено задължително от публичните органи за всички членове на тази професия, е предприятие по смисъла на членове 85, 86 и 90 от Договора.

103. Според Фонда и правителствата, които са представили становища съгласно член 20 от ЕО Статута на Съда на ЕО, такъв фонд не съставлява предприятие по смисъла на членове 85, 86 и 90 от Договора. В тази връзка, те посочват различните характеристики на професионалния пенсионен фонд и на допълнителната пенсионна схема, която той управлява.

104. Първо, задължителното членство, за всички членове на една професия, в допълнителна пенсионна схема, или най-малкото в най-важната част от тази схема, има съществена социална функция в пенсионната система, приложима в Нидерландия поради изключително ограничения размер на законовата пенсия, изчислявана въз основата на минималната законова заплата. Когато бъде установена допълнителна пенсионна схема от членовете на дадена професия и членството в тази схема е било направено задължително от публичните органи, тя съставлява елемент на нидерландската система за социална защита и професионалният пенсионен фонд, който отговаря за неговото управление трябва да се разглежда като допринасящ за управлението на обществената услуга за социална сигурност.

105. Второ, професионалният пенсионен фонд е с нестопанска цел. Разходите за управление на такъв фонд са по-ниски от тези на животозастрахователните

дружества и ползите, които реализира се преразпределят на осигурените лица под формата на увеличаване на техните пенсионни права. Професионалната организация, по чиято инициатива се създава такъв фонд, се ползва от пряк контрол над изпълнението на пенсионната схема като назначава и уволнява членовете на ръководството на Фонда. Освен това, Фондът подлежи на надзор от страна на публичните органи, в настоящия случай, Осигурителния съвет.

106. Трето, професионалният пенсионен фонд функционира въз основата на принципа за солидарност. Това се отразява от задължението да се приемат всички членове на въпросната професия без предварителен медицински преглед, от поемането от страна на фонда на плащането на вноски за запазването на натрупването на пенсионни права в случай на инвалидност, чрез предоставянето на ретроактивни пенсионни права на членовете, които вече са практикували към момента на влизането в сила на схемата и чрез свързването с индекс на пенсионните плащания, за да се запази тяхната стойност. Принципът за солидарност също така е виден от факта, че нивото на вноските, събирани от Фонда, не е обвързано с възрастта, на която даден член започва да упражнява професията и с неговото здравословно състояние, когато той става член. Такава солидарност прави съществено това членството в допълнителната пенсионна схема да бъде задължително за всички членове на професията. В противен случай, ако „добрите” рискове не участват в схемата, произтичащата низходяща спирала би застрашила неговия финансов баланс.

107. На тази основа, Фонда и правителствата, които са представили становища, поддържат, че Фондът е орган, на който е поверено управлението на схема за социална сигурност, като този, обхванат в Решение по дело Poucet и Pistre, посочено по-горе, но за разлика от органа, който се разглежда в Решението по дело Fédération Française des Sociétés d'Assurance и други, посочено по-горе, който се счита за предприятие по смисъла на членове 85, 86 и 90 от Договора.

108. Както беше посочено в точка 74 от настоящето решение, в контекста на конкурентното право на Общността, Съдът поддържа, че понятието за предприятие обхваща всяко образувание, ангажирано в икономическа дейност, независимо от правния статут на образуванието или начина, по който то се финансира.

109. Съдът също така поддържа, в точка 19 от Решение по дело Poucet и Pistre, посочено по-горе, че това понятие не обхваща органи, натоварени с управлението на някои задължителни схеми за социална сигурност, основаващи се на принципа за солидарност. Преди всичко, в съответствие със схемата за болест и майчинство, която е част от въпросната система, ползите са еднакви за всички бенефициенти, независимо че вноските са пропорционални на дохода. На следващо място, в съответствие с пенсионната схема за старост, пенсиите се финансират от тези, които са трудово заети.

Освен това, правото на законова пенсия не е пропорционално на вноските, платени за пенсионната схема за старост. Накрая, схемите с излишъци допринасят за финансирането на тези, които имат структурни финансови затруднения. Тази солидарност прави необходимо това различните схеми да се управляват от единен орган и това членството в схемата да бъде задължително.

110. Обратното, в Решение по дело *Fédération Française des Sociétés d'Assurance* и други, посочено по-горе, Съдът поддържа че един орган с нестопанска цел, който управлява пенсионна схема за старост, предназначена да допълни една основна задължителна схема, създадена чрез закон като факултативна схема и оперираща съобразно с принципа за капитализация, е предприятие по смисъла на членове 85, 86 и 90 от Договора. Факултативното членство, приложението на принципа на капитализирането и факта, че обезщетенията зависят единствено от размера на вноските, платени от бенефициентите и от изпълнението на инвестициите, направени от управляващия орган, означава, че този орган осъществява икономическа дейност в конкуренция с животозастрахователните дружества. Нито преследваната социална цел, нито фактът, че органът е с нестопанска цел, нито изискванията за солидарност, нито другите норми относно, по-специално, ограниченията, на които той подлежи при извършването на инвестициите, не променя факта, че управляващият орган осъществява икономическа дейност.

111. След решението по дело *Fédération Française des Sociétés d'Assurance* и други, посочено по-горе, Съдът е решил в решенията, посочени по-горе, по дела *Albany*, *Brentjens* и *Drijvende Bokken*, че един пенсионен фонд, натоварен с управлението на допълнителна пенсионна схема, създаден от колективно споразумение, сключено между организациите, представляващи работодателите и работниците в определен сектор, членството в който е било направено задължително от публичните органи за всички работници в този сектор, е предприятие по смисъла на членове 85 и последващи от Договора.

112. Като прави това заключение, Съдът установява, че секторните пенсионни фондове, които се разглеждат в решенията, цитирани в предходната точка, сами определят размера на вноските и обезщетенията, че те функционират в съответствие с принципа на капитализирането, и че за разлика от обезщетенията, предоставени от органите, натоварени с управлението на задължителните схеми за социална сигурност, разглеждани в Решение по дело *Roucet* и *Pistre*, размерът на обезщетенията, предоставени от фондовете зависи от изпълнението на направените от тях инвестиции, и по отношение на които те подлежат, подобно на осигурителните дружества, на надзор от страна на Осигурителния съвет. Освен това, фактът, че от един секторен пенсионен фонд при определени обстоятелства се изисква или е оправомощен да освободи предприятията от членството, означава, че той осъществява икономическа дейност при конкуренция със осигурителните дружества (вж.

Решения, посочени по-горе, по дело Albany, точки 81 - 84, по дело Brentjens', точки 81 - 84, и по дело Drijvende Bokken, точки 71 - 74).

113. Същото е вярно относно професионалния пенсионен фонд, който се разглежда в главното производство.

114. Самият фонд определя размера на вноските и обезщетенията и функционира въз основата на принципа на капитализирането. По този начин, равнището на обезщетенията, предоставени от Фонда, зависи от изпълнението на направените от него инвестиции, по отношение на които той подлежи, подобно на едно осигурително дружество, на надзор от страна на Осигурителния съвет.

115. Тези характеристики, в едно с факта, че лекарите специалисти могат да избират да учредят своята основна пенсия или във Фонда или в оправомощено осигурително дружество и фактът, че Фондът няма правомощие да предостави на определени категории лекари специалисти освобождаване от членство що се отнася до другите компоненти на пенсионната схема, разкриват, че Фондът осъществява икономическа дейност при конкуренция с осигурителните дружества.

116. Следователно трябва да се заключи, че такъв орган като Фонда е предприятие по смисъла на членове 85, 86 и 90 от Договора.

117. Фактът, че Фондът е с нестопанска цел и аспектите на солидарност, подчертани от Фонда и правителствата, които са представили становища, не са достатъчни, за да се освободи Фонда от неговия статут на предприятие по смисъла на правилата на конкуренция на Договора (вж. Решения по дело Albany, точка 85, по дело Brentjens', точка 85, и по дело Drijvende Bokken, точка 75).

118. Вярно е, че преследването на една социална цел, посочените по-горе аспекти на солидарност и ограниченията или контрола върху инвестициите, направени от Фонда, могат да направят предоставяната от Фонда услуга по-малко конкурентна от съпоставимите услуги, предоставяни от осигурителните дружества. Независимо че такива ограничения не възпрепятстват възможността дейността, в която е ангажиран Фонда, да се разглежда като икономическа дейност, те могат да оправдаят изключителното право на такъв орган да управлява допълнителна пенсионна схема (вж. Решения, посочени по-горе, по дело Albany, точка 86, по дело Brentjens', точка 86, и по дело Drijvende Bokken, точка 76).

119. Следователно на първия въпрос трябва да се отговори, че пенсионен фонд, такъв като този, който се разглежда в главното производство, който сам определя размера на вноските и обезщетенията и функционира въз основата на принципа на капитализирането, който е бил натоварен с управлението на

допълнителна пенсионна схема, създадена от представителния орган на една професия и членството, в която е било направено задължително от публичните органи за всички членове на тази професия, е предприятие по смисъла на членове 85, 86 и 90 от Договора.

По третия въпрос

120. С третия си въпрос, преpraщаният съд пита по същество дали членове 86 и 90 от Договора изключват възможността публичните органи да предоставят на пенсионен фонд изключителното право да управлява допълнителна пенсионна схема за членовете на една професия.

121. Ясно е от отговора, предоставен на първия въпрос, че доколкото се засяга предоставянето на основната пенсия, Фондът съставлява предприятие по смисъла на членове 85, 86 и 90 от Договора и функционира при конкуренция със осигурителните дружества. Що се отнася до тази част на допълнителната пенсионна схема, Фондът следователно не се ползва от никакво изключително право по смисъла на член 90, параграф 1 от Договора.

122. От друга страна, решението на публичните органи да са направи членството във Фонда задължително, доколкото то се отнася до втората част на пенсионната схема, която обхваща механизма за индексирание, ретроактивните пенсионни права, продължаващото натрупване на пенсионни права в случая на инвалидност на даден член и допълнителните обезщетения за преживели лица по необходимост предполага предоставянето на Фонда на едно изключително право да се събират и управляват вноските, платени с оглед на създаването на тези права. Подобен фонд трябва следователно да се разглежда като предприятие, на което са били предоставени от публичните органи изключителните права, указани в член 90, параграф 1 от Договора.,

123. Като се има предвид, че това е така, необходимо е да се установи дали Фондът заема господстващо положение в значителна част от общия пазар.

124. В това отношение Фондът и нидерландското правителство твърдят, че Фондът не заема господстващо положение по смисъла на член 86 от Договора. Пазарът на допълнителните пенсии за самостоятелно заети лекари специалисти в Нидерландия не е пазар за услуги, отделен от пазара в Нидерландия на всичките допълнителни пенсии.

125. В тази връзка достатъчно е да се отбележи, както Комисията доста правилно изтъкна, че предоставянето на Фонда на изключителното право да управлява втората част на допълнителната професионална пенсионна схема за лекари специалисти в Нидерландия, означава, че тези лекари специалисти са възпрепятствани от възможността да уредят тази част от тяхната пенсионна схема с друг осигурител.

126. Фондът следователно, има правен монопол при предоставянето на определени осигурителни услуги в един професионален сектор на държава-членка и по този начин в значителна част от общия пазар. В тази връзка той трябва да се разглежда като заемащ господстващо положение по смисъла на член 86 от Договора (вж. Решение от 10 декември 1991 г., по дело *Merci Convenzionali Porto di Genova*, C-179/90, Recueil стр. I-5889, точка 14, и Решение от 13 декември 1991 г., по дело *GB-Inno-VM*, C-18/88, Recueil стр. I-5941, точка 17).

127. Обаче, простото създаване на господстващо положение чрез предоставянето на изключителни права по смисъла на член 90, параграф 1 от Договора, не е само по себе си несъвместимо с член 86 от Договора. Една държава-членка ще бъде в нарушение на забраните, предвидени от тези две разпоредби, единствено ако въпросното предприятие, просто чрез упражняването на предоставените му изключителни права, е накарано да злоупотребява със своето господстващо положение, или когато е възможно такива права да създадат положение, при което това предприятие е накарано да извърши такава злоупотреба (Решение по дело *Höfner и Elser*, посочено по-горе, точка 29; Решение от 18 юни 1991 г., по дело *ERT*, C-260/89, Recueil стр. I-2925, точка 37; Решение по дело *Merci Convenzionali Porto di Genova*, посочено по-горе, точки 16 и 17; Решение от 5 октомври 1994 г., по дело *Centre d'Insémination de la Crespelle*, C-323/93, Recueil стр. I-5077, точка 18, и Решение от 12 февруари 1998 г., по дело *Raso и други*, C-163/96, Recueil стр. I-533, точка 27). Както е ясно от точка 31 от Решението по дело *Höfner и Elser*, е налице злоупотреба в противоречие с член 90, параграф 1 от Договора, по-специално, когато една държава-членка предоставя на предприятие изключителното право да осъществява определени дейности и създава ситуация, при която предприятието очевидно не е в положение да удовлетвори търсенето, което преобладава на пазара за дейности от този вид.

128. Не става ясно нито от преписката по делото, изпратена от националния съд, нито от писмените или устните становища, представени от Фонда, от правителствата, които са встъпили в производството и от Комисията, че Фондът, просто чрез упражняването на предоставените му изключителни права, би бил накаран да злоупотреби със своето господстващо положение, или че е вероятно пенсионните услуги, предложени от Фонда, да не отговорят на нуждите на лекарите специалисти.

129. Трябва да се отбележи в тази връзка, че *M. Pavlov* и други не са изразили никакво желание да уредят техните допълнителни пенсии в осигурително дружество; те твърдят, че не принадлежат към Фонда, а към друг професионален пенсионен фонд, членството в който също така е било направено задължително.

130. Следователно на третия въпрос трябва да се отговори, че членове 86 и 90 от Договора не изключват възможността публичните органи да предоставят

на един пенсионен фонд изключителното право да управлява допълнителна пенсионна схема за членовете на една професия.

По съдебните разноси

131. Разходите, направени от нидерландското, гръцкото и френското правителство и от Комисията, които са представили становища пред Съда, не подлежат на възстановяване. С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело има характер на инцидентен установителен иск в производството, висящо пред националния съд, последният следва да се произнесе по съдебните разноси.

По изложените съображения,

Съдът,

като се произнася по въпросите, поставени пред него от Kantongerecht te Nijmegen с Определения от 8 май 1998 г., реши:

1. Членове 5 и 85 от Договора за ЕО (понастоящем членове 10 ЕО и 81 ЕО) не изключват възможността публичните органи да направят членството в един професионален пенсионен фонд задължително по искане на представителен орган на една професия.

2. Пенсионен фонд, такъв като този, който се разглежда в главното производство, който сам определя размера на вноските и обезщетенията и функционира въз основата на принципа на капитализирането, който е бил натоварен с управлението на допълнителна пенсионна схема, създадена от представителния орган на една професия и членството, в която е било направено задължително от публичните органи за всички членове на тази професия, е предприятие по смисъла на член 85 от Договора и членове 86 и 90 от Договора за ЕО (понастоящем членове 82 ЕО и 86 ЕО).

3. Членове 86 и 90 от Договора не изключват възможността публичните органи да предоставят на един пенсионен фонд изключителното право да управлява допълнителна пенсионна схема за членовете на една професия.

Подписи

Произнесено в открито съдебно заседание в Люксембург на 12 септември 2000 година.

Подписи